

KIRURGINEN POTILAS

Kaisa-Leea Kurko
KSAO

Perioperatiivinen hoitotyö

- Preoperatiivinen = ennen leikkausta
- Intraoperatiivinen = toimenpidevaiheen leikkauksosastolla (leikkaussalissa)
- Postoperatiivinen vaihe = potilaan kuntoutumisen sairaalassa ja edelleen jatkohoitopaikassa tai kotona

Perioperatiiviseen hoitotyöhön kuuluvat:

- Toimenpiteen suunnittelu
- Toimenpiteen toteuttaminen
- Jälkihoito
- **Infektioiden ehkäisy**
- **Kivuttomuus**

Preoperatiivinen hoitotyö

- hoidon suunnittelu
- potilaan valmentaminen leikkaukseen → potilaan **opettaminen ja ohjaus**
- potilaalla riittävä tieto tulevasta leikkauksesta ja toipumisesta → jouduttaa paranemista!
- potilaan leikkauskunnon varmistaminen
- potilaan turvallisen olon varmistaminen

Preoperatiivinen hoitotyö

- Hoitoon hakeutuminen
- Leikkauskelpoisuus
- Haavainfektioiden ehkäisy
- Hengityksen tehostaminen
- Verenkierron tehostaminen
- Rtta/ suolen tyhjentäminen
- Leikk. edeltävä välitön hoito

Preoperatiivinen haastattelu (moniste)

- sairaalaan tulosyy
- potilaan leikkausta ja hoitoa koskeva tiedontarve, huolennaiheet ja pelot
- henkilötiedot
- salassapito
- muut sairaudet, aikaisemmat leikkaukset, anestesia- ja puudutukset
- lääkitys

- yliherkkyydet
- ruokavalio
- tupakointi ja päihteet
- tarve- ja arvoesineet
- potilaan toipumiseen vaikuttava sosiaalinen tilanne
- ihon kunto
- liikkuminen ja mahdolliset apuvälineet

Paritehtävä

- Toinen potilas ja toinen hoitaja

Potilas: kirjaa profiilisi lomakkeeseen

- **Tulosyy ja toimenpide**
- **Tiedontarve ja huolenaiheet/ pelot**
- **Henkilötiedot**
- **Muut sairaudet, leikkaukset, anestesia- ja puudutukset**
- **Lääkitys**
- **Sosiaalinen tilanne**

Hoitaja: Haastattele potilas ja kirjaa asiat omaan lomakkeeseesi.

Potilaan ohjaus osastolla

- Mitä osastolla tapahtuu ennen leikkausta (pesut, pukemiset jne.)
- Osaston päiväjärjestys
- Osaston esittely (WC:t, suihkut, TV, yleiset tilat sairaalan kahvi tms.)
- Tuodaan vaatteet
- Mahdollinen leikkausjännitys ja huoli
- Potilaan mahdollisuus saada rauhoittavaa lääkettä tai uniläkettä hyvän yön turvaamiseksi

Potilaan ohjaus

- Leikkaukseen liittyvät asiat
 - esilääkitys
 - kirurgi, anestesiologi
 - anestesiaamuoto
 - milloin leikkaus tehdään ja sen kesto
 - leikkauksen aikainen suonensisäinen lääke- ja nestehoito, kipulääkitys
- Varmistetaan toipumisen kannalta preop. ohjaukseen sisältyneet asiat
- (Leikkaukseen liittyvät riskit)

- Leikkauksen jälkeisestä hoidosta potilaalle selvitetään
 - kipulääkitys
 - ravitseminen
 - haavan sijainti
- liikkuminen
 - hygienia/eristystoiminnot

Leikkausta edeltävä välitön hoito

- Virtsaaminen ennen esilääkkeen ottoa
- Esilääke noin tuntia ennen leikkausta (yleensä diatsepaami 5-10 mg)
- Potilas pukee päälleen avopaidan ja ottaa kaikki irtoesineet (kello, korut, hammasproteesit pois)
- (Potilas viedään) Leikkausosastolle sovittuna aikana ja hoitaja raportoi leikkausosaston sairaanhoitajalle potilasta koskevat leikkauksen kannalta olennaiset tiedot
- Hoidon jatkuvuus ja turvallisuus

Intraoperatiivinen hoitotyö

- Instrumentoivan hoitajan tehtävät
 - Leikkauksessa tarvittavan välineistön huolehtiminen käyttövalmiiksi toimenpidettä varten ja toimenpiteen aikana
 - Toimenpiteen tarvitseman steriilin ympäristön luominen steriilein liinoin
 - Lääkärin avustaminen toimenpiteessä
 - Leikkauksen lopussa leikkaukseen varatun välineistön huolehtiminen ja varmistaminen, että kaikki on tallella
 - Leikkaushaavan peittäminen steriilisti huomioiden ihon kunnon

Anestesiahoitajan tehtävät

- Potilaan hyvinvoinnin tarkkailu leikkauksen aikana
- Potilaan miellyttävän asennon ja sopivan lämpötilan varmistaminen
- Potilaan tilan valvominen erilaisten valvontalaitteiden ja -menetelmien avulla
- Potilaan peruselintoimintojen, kivuttomuuden, unen, lihasrelaksaation sekä lämpö- ja nestetasapainon hoito
- Kirjaaminen anestesiaalomakkeeseen tiedot potilaan leikkaushoidosta
- Hoidon jatkuvuuden turvaaminen raportoimalla potilaasta ja tehdystä toimenpiteestä heräämön hoitajalle, joka samalla ottaa vastuun potilaan jatkohoidosta

Valvovan hoitajan tehtävät

- Lisävälineistöä toimittaminen instrumentoivalle hoitajalle ja kirurgille leikkauksen aikana
- Steriilin alueen säilymisen valvominen
- Leikkaussalin yleisestä toimivuudesta vastaaminen
- Osallistuminen potilaan siirtoon ennen ja jälkeen leikkauksen

Leikkauksen jälkeisen tarkkailun kohteet heräämössä

- Potilaan hyvinvointi ja mieliala
- Verenpaine
- Pulssi, rytmihäiriöt
- Hengitys
- Ihon väri
- Lämpötila
- Hikisyys
- Tajunta
- Leikkaushaava

Raportilla vuodeosastolle

- Potilaan sen hetkinen kunto
- Leikkaus dg. ja tmp.
- Ane-muoto
- Leikkauksen kulku ja mahd. Ilmenneet ongelmat
- Jatkohoidossa vaadittava tarkkailu ja asentohoito
- Haava
- Dreenit, kanyylit
- Hoitomääräykset: nesteen- ja verensiirroista, kipulääkityksestä, haavanhoidosta ja eritteistä
- Potilaan mieliala ja tunteet

Postoperatiivinen hoitotyö

- Leikkauksen jälkeisen hoidon tavoitteet
 - potilas toipuu niin, että hän pääsee mahdollisimman pian takaisin kotiin tai siirtyy toiseen jatkohoitopaikkaan kuntoutumaan
 - komplikaatioiden ehkäisy
 - potilas koee vointinsa hyväksi ja on tyytyväinen toteutuneeseen hoitoon

Leikkaussalissa tapahtunutta

Joskus leikkauspotilaita on vaikea saada nukkumaan. Erään kerran anestesiaalääkärillä oli tavallista toivottomampi tapaus. Hän yritti saada potilasta nukahtamaan: "Hengittäkää sisään ja ulos", hän neuvoi, "sisään ja ulos, hitaasti sisään ja ulos."

Potilas avasi silmänsä ja kysyi: "Voiko muullakin tavalla hengittää?"